

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 284/2020-18

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 23. júna 2020 predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť Slovenskej republiky, zastúpenej Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky, Račianska 71, Bratislava, vo veci namietaného porušenia jej základných práv na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Nitre č. k. 25 Co 23/2019-380 z 11. decembra 2019 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť Slovenskej republiky, zastúpenej Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky, **o d m i e t a** ako neprípustnú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkový stav veci a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 6. marca 2020 doručená ústavná sťažnosť Slovenskej republiky, zastúpenej Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky, Račianska 71, Bratislava (ďalej len „sťažovateľka“),

vo veci namietaného porušenia jej základných práv na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) č. k. 25 Co 23/2019-380 z 11. decembra 2019 (ďalej len „namietaný rozsudok“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka bola rozsudkom Okresného súdu Levice sp. zn. 6 C 185/2016 z 13. novembra 2017 zaviazaná zaplatiť navrhovateľovi sumu 1 000 € ako náhradu nemajetkovej ujmy z titulu náhrady škody spôsobenej navrhovateľovi nesprávnym úradným postupom, ktorý predstavovali zbytočné prietahy v konaní vedenom pred okresným súdom pod sp. zn. 16 Cb 26/2005. Odvolaniu sťažovateľky podanému proti uvedenému rozsudku okresného súdu nebolo vyhovené a krajský súd namietaným rozsudkom napadnuté prvostupňové rozhodnutie ako vecne správne potvrdil.

3. V ústavnej sťažnosti sťažovateľka predostiera námietku porušenia všetkých jej označených práv namietaným rozsudkom krajského súdu. Dôvodí pritom tvrdením, že konajúce súdy navrhovateľovi náhradu nemajetkovej ujmy priznali i napriek tomu, že tento nepreukázal existenciu všetkých predpokladov pre vznik zodpovednosti sťažovateľky za škodu, najmä existenciu nemajetkovej ujmy, a tiež napriek tomu, že na základe totožných skutkových a právnych tvrdení rozhodol o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia už ústavný súd na základe ústavnej sťažnosti navrhovateľa, a to nálezom č. k. I. ÚS 764/2014-42 zo 4. marca 2015. Sťažovateľka ďalej konkretizuje a uvádza, že krajský súd v namietanom rozsudku nevysvetlil, na základe čoho dospel k záveru o nedostatočnosti tohto už ústavným súdom priznaného finančného zadosťučinenia. Sťažovateľka takýto postup konajúcich súdov považuje za neprípustnú revíziu označeného nálezu ústavného súdu. Ďalej tiež namieta, že v režime konania o návrhu na náhradu škody (nemajetkovej ujmy) spôsobenej nesprávnym úradným postupom – zbytočnými prietahmi v konaní podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z. z.“) nemožno zohľadňovať totožné hľadiská ako tie, z ktorých vychádzal

ústavný súd v konaní o ústavnej sťažnosti. Na tomto mieste poukazuje sťažovateľka na časť odôvodnenia namietaného rozsudku, kde krajský súd argumentoval, že pri určení výšky nemajetkovej ujmy prihliadol na finančné zadosťučinenie, ktoré bolo navrhovateľovi priznané v konaní pred ústavným súdom predmetným nálezom. Tiež považuje za potrebné upozorniť ústavný súd na okolnosť špecifického postavenia navrhovateľa, ktorý je právnickou osobou, ktorá ako taká podľa názoru sťažovateľky nedisponuje možnosťami „prežívania“ tvrdených následkov, a tiež na skutočnosť, že navrhovateľ v konaní, v ktorom malo dôjsť k nesprávnemu úradnému postupu, nebol úspešný.

4. Vychádzajúc z prezentovanej argumentácie, sťažovateľka hodnotí namietaný rozsudok krajského súdu, ktorý podľa jej mienky neprípustne reviduje nález ústavného súdu a v ktorom podľa sťažovateľky absentuje preukázanie tvrdených negatívnych následkov v zmysle zákona č. 514/2003 Z. z., ako arbitrárny, neodôvodnený a z ústavného hľadiska neudržateľný. Sťažovateľka tiež k otázke prípustnosti podania ústavnej sťažnosti zo strany štátu, resp. štátneho orgánu poukazuje na jednotlivé rozhodnutia ústavného súdu, ktorými ústavný súd priznal Slovenskej republike postavenie subjektu oprávneného k podaniu ústavnej sťažnosti. Ďalej tiež ústavný súd oboznamuje s okolnosťou, že navrhovateľ je jedným z množstva subjektov, ktoré sú zastúpené špecifikovanou obchodnou spoločnosťou poskytujúcou právne služby, ktorá sa podľa vyjadrenia sťažovateľky zameriava na vyhľadávanie klientov, ktorí boli v minulosti úspešní pri uplatňovaní ochrany svojich práv v konaní pred ústavným súdom, a ktorá následne v mene týchto klientov uplatňuje voči sťažovateľke návrhy na náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej zbytočnými priesťahmi v konaní. Uvedenú okolnosť považuje sťažovateľka za dôvod opodstatňujúci ingerenciu ústavného súdu v danom konkrétnom prípade namietaného rozsudku krajského súdu, keď by podľa vlastného vyjadrenia mohla sťažovateľka prípadné závery rozhodnutia ústavného súdu o jej ústavnej sťažnosti využiť ako prostriedok procesného útoku v rámci analogických konaní o uplatnených nárokoch na náhradu nemajetkovej ujmy predstavujúcich požiadavku ďalšieho odškodnenia nad rámec rozhodnutí ústavného súdu vo veci zbytočných priesťahov.

5. Na základe všetkých uvedených skutočností sťažovateľka žiada, aby ústavný súd v jej veci rozhodol nálezom, ktorým by vyslovil porušenie jej základného práva podľa čl. 46

ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru namietaným rozsudkom krajského súdu, označené rozhodnutie zrušil a vrátil vec sťažovateľky krajskému súdu na ďalšie konanie.

II.

Relevantná právna úprava

6. Podľa čl. 124 ústavy je ústavný súd nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

7. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje ústavný súd o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

8. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

9. Ústavný súd podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania: a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc, b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37, c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom, d) ktorý je neprípustný, e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou, f) ktorý je podaný oneskorene, g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

10. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

III.

Ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu a posúdenie vecí ústavným súdom

11. Predmetom ústavnej sťažnosti sťažovateľky je namietaná neústavnosť, ako aj namietané porušenie práva garantovaného dohovorom rozhodnutím všeobecného súdu, prijatým v konaní o nároku náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom, uplatňovaným v zmysle zákona č. 514/2003 Z. z.

12. Ústavný súd poukazuje na § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého je ústavná sťažnosť neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd, pričom podľa § 132 ods. 3 citovaného zákona ústavný súd neodmietne prijatie ústavnej sťažnosti pre jej neprípustnosť, ak sťažovateľ preukáže, že nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd, z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

13. Ústavný súd v tejto súvislosti odkazuje na svoje rozhodnutia, podľa ktorých všeobecné súdy sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie základných práv a slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje, preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (porovnaj I. ÚS 9/00, II. ÚS 592/2013, III. ÚS 375/2010, IV. ÚS 26/04, I. ÚS 420/2016). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných

a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takú sťažnosť odmietnuť z dôvodu jej neprípustnosti (porovnaj II. ÚS 362/2015, I. ÚS 62/2018). Pokiaľ právny poriadok poskytuje iné možnosti nápravy uplatnením riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov podľa zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“), nemožno sa domáhať ochrany svojich práv v konaní pred ústavným súdom.

14. V ústavnej sťažnosti sťažovateľka dôvodí, že v jej prípade nebolo možné uplatniť ochranu svojich práv prostredníctvom mimoriadneho opravného prostriedku – dovolania, pretože podľa názoru sťažovateľky nebolo možné namietanému rozsudku vyčítať niektorý z dôvodov zmätočnosti v zmysle ustanovení § 420 CSP. Ústavný súd sa v uvedenom smere s názorom sťažovateľky nemôže stotožniť. Súčasťou argumentácie sťažovateľky je totiž, tak ako je to uvedené v bode 4 odôvodnenia tohto uznesenia, okrem iných argumentov aj tvrdenie, že bol namietaný rozsudok vydaný *„napriek absencii preukázania tvrdených negatívnych následkov, resp. nezohľadnením osobitnej právnej úpravy obsiahnutej zákonom č. 514/2003 Z. z., mnohonásobne judikovanej v rozhodnutiach všeobecných súdov, ako aj Ústavného súdu SR, je arbitrárny, nedôvodný, v čoho dôsledku je z ústavného hľadiska právne neudržateľný“*. Sťažovateľka kvalifikuje namietaný rozsudok ako *„nejednoznačný a svojvoľný“*, keď podľa jej názoru konajúci súd v namietanom rozsudku sťažovateľke nijako neozrejmil, na základe čoho považoval vznik nemajetkovej ujmy v zmysle zákona č. 514/2003 Z. z. za preukázaný. V takomto svojvoľnom postupe vidí sťažovateľka porušenie svojho práva na spravodlivý proces.

15. Z podstaty takto prezentovanej argumentácie sťažovateľky, ako aj z poučenia o opravnom prostriedku, ktoré tvorí súčasť namietaného rozsudku krajského súdu, pritom vyplýva, že sťažovateľka sa ochrany svojich práv mohla domáhať prostredníctvom inštitútu dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP [„dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces“], pokiaľ namietaný rozsudok trpí takými závažnými nedostatkami, aké prezentuje sťažovateľka v ústavnej

sťažnosti (pozri napr. uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 25. októbra 2017, sp. zn. 6 Cdo 155/2017).

16. Nevyužitie zákonnej možnosti podať dovolanie nemožno preto nahradzovať ústavnou sťažnosťou podanou ústavnému súdu, ktorý môže založiť svoju právomoc na konanie o nej až vtedy, ak fyzická alebo právnická osoba nemala inú ústavnú a zákonnú možnosť účinnej ochrany svojich práv; a túto možnosť sťažovateľka v tomto prípade mala. Pretože sťažovateľka v sťažnosti netvrdila a už vôbec nepreukázala, že dovolanie nepodala z dôvodov hodných osobitného zreteľa, v okolnostiach jej prípadu ani neprichádzal do úvahy prípadný možný postup ústavného súdu v zmysle § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

17. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd posúdil ústavnú sťažnosť sťažovateľky ako neprípustnú a ako takú ju podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde odmietol.

18. S ohľadom na všetky uvedené závery bolo o ústavnej sťažnosti sťažovateľky potrebné rozhodnúť tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. júna 2020

Luboš Szigeti
predseda senátu